

прочитавши із величезним задоволенням фахового чи не фахового читача-реципієнта цей роман. А щодо інтерпретацій тексту і контексту, то вже справа філологічного хисту і чуття художнього слова кожного...

VERTYPOROKH Oksana Volodymyrivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Ukrainian Literature and comparative studies Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: vertyporoh@i.ua

*Одержано редакцією 20.01.2016
Прийнято до публікації 08.02.2016*

КОВАЛЬ Наталя Андріївна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького
e-mail: hakunata@gmail.com

НАДУМАНИЙ ПОКРОВ

Дашвар Люко. ПоКров : роман / Люко Дашвар. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2015. – 384 с.

Знаєте, бувають такі книги, від яких нічого особливого не очікуєш. Береш їх до рук, від початку розуміючи: не буде ні задоволення від пробирання у хащах несподіваних сюжетних ходів, ні зачарування непростими образами, ні естетичної насолоди від вишуканої мови. І, в глибині душі усвідомлюючи, що цей час можна було б витратити з більшою користю, втішаєшся переконанням: масліт на те й масліт, щоб просто відволіктися й розслабитися. Це як дивитися якісь, скажімо, мексиканські серіали. Точно знаєш, що дурниця, але душа іноді просить саме таких дурниць.

Так ось, від нещодавньої новинки авторства Люко Дашвар «ПоКров» я нічого особливого не сподівалася. І якщо зараз ви очікуєте на одкровення на зразок «як же я помилялася», то ви не вгадали. Книга справді виявилася простою до примітивізму, незважаючи на всі спроби авторки ввести головний сюжет в історичний контекст (аж на сім поколінь углиб родоводу) і показати долю героїв на тлі Революції Гідності.

До слова, вважаю зображення тут героїчних і трагічних епізодів Революції простою експлуатацією «модної» теми, що автоматично знижує цінність набору сторінок під палітуркою. Бо прив'язування до подій на Майдані вийшло штучним і, м'яко кажучи, необов'язковим. Переглядаючи читачькі відгуки в Інтернеті, з подивом довідалася, що дехто бачить у книжці глибокий філософський зміст: як по-різному сприймає поняття «свобода» й «нове життя» кожен з героїв роману. Каюся, особисто я не здатна роздивитися тут імовірної глибини.

Заважає цьому, можливо, ще й дуже спрощене представлення Майдану, а особливо – його наслідків. Часом здається, що не художній текст читаєш, а розмірковування на «Дню класниках». Для прикладу, Мар'янині думки: «Заставу заплачу, хабара дам, бо ж не може бути, щоби після Майдану хабарів не брали... Навіть на Майдані пропонували за гроші на Полину підтримку мітинг влаштувати» (354). Або мент, який не зовсім зрозуміло реагує на неадекватну поведінку відвідувачки, тяжко зітхаючи: «Мент налився гнівом – викинув би дурепу і забув. А часи ж не ті... Кинув похапцем: нема питань, ми ж ті... слуги народу. Сідайте, кажіть...» (366).

Чи зникли після Майдану хабарники й шахраї, чи очищено від злочинців МВД та інші держструктури? Безперечно, ні. Безсумнівно, ці теми актуальні. Але в романі Люко Дашвар рівень осмислення й озвучення проблеми стрімко наближається до підпід'їзно-лавочного. І в якийсь момент усвідомлюєш, що текст починає дратувати.

Менше з тим, спишемо поверхневість на специфіку жанру. Однак усе ж існує, на мое переконання, вимога, про яку слід пам'ятати авторові сучасного роману, якщо він претендує зайняти позицію, трохи вищу за графоманію. Правдоподібність.

Чого вартий один тільки Славко Шуляк. На початку Аїдиної історії важко помітити якийсь неземне кохання до неї цього сусідського хлопця. Зате в солідному віці, розжирівши, він починає упадати саме за нею. Коли за статусом йому просто необхідна юна довгонога дівуля, цей «бізнесмен» кидає все вкрадене й віджате до ніг пристарілої Аїди. А після того, як Аїда вчиняє погром у подарованому домі, забирає шмаття й автомобіль – Шуляк просто дає жінці спокій і зникає з її життя. Уявили, так? Отой бандюк родом із 90-х мовчки ковтає зневагу і змиряється з такою образою.

Ви ще не переконалися, що герої – нежиттєві? Тоді у письменниці в запасі є купа інших персонажів. Вони не пласкі, ні, авторка весь час силиться показати їхню внутрішню боротьбу й конфлікти... Тільки в результаті замість простих шаблонів отримує їхню гротескную суміш у кожному окремо взятому персонажі.

Які дивовижні метаморфози відбуваються з Аїдою! Та Дікенсів Скрудж нервово курить, забившись у куточок. Спершу її абсолютно не бентежить спосіб, у який Шуляк здобуває гроші й помешкання. А потім раптом – осяяння, усвідомлення помилок, жертвності повернення до чоловіка.

Або лишень один епізод із життя головної героїні Мар'яни. Ось щойно дівчина «пурхала», удвадцять приміряла «неймовірну» весільну сукню й роздивлялася себе «із захватом» (362), в день вінчання «радість так бурхливо зашкалювала» (363)... І раптом на наступній сторінці надягає перед виходом до нареченого ланцюжок, дивиться на прикрасу – і передумує виходити заміж.

А дивні Мар'янині чоловіки? Саме лише примушування Хотинським дівчини до шлюбу – це гротеск у чистому вигляді. «Посеред кімнати на інвалідному візку – тато. Дихає важко, навколо шиї мотузка. Над ним стоїть Хотинський, тримає в одній руці кінець мотузки, у другій – ніж...» (319). Ця сцена, мабуть, могла би бути жахливою, аби так смішно не звучала при цьому вимога Хотинського: «З цієї кімнати ніхто не вийде, поки ми з тобою не досягнемо консенсусу». І далі: «Ні, золотце, мені твоїх слів мало. Спочатку підпишеш нашу з тобою шлюбну угоду!» (320). Підписання шлюбної угоди як гарантія шлюбу. Сюрреалізм.

Подібних прикладів – безліч, можна сказати, що сюжет тримається саме на цих позбавлених елементарної логіки вчинках. Ймовірно, знайдуться адепти письменниці, переконані, що в такий спосіб Люко Дашвар передає складну сутність людської природи. Однак правда сумна: персонажі – фальшиві, їхні дії – невмотивовані.

Нездатність авторки виписати хоч би одного правдоподібного персонажа – це ще не всі файли роману. Для розуміння глибини невдачі – лише один епізод. Мар'яна вирішує вчинити самогубство (у причини й можливі наслідки зараз не заглиблюємося), відкрутивши крани кухонної плити й напустивши газу. Для певності, що засне й не передумає, випиває снодійне. Саме в цей момент Мар'янина бабця дзвонить у двері. Дівчина ігнорує візит родички, вкладається під плиту, відкриває газ і засинає. Тимчасом бабця «злодійкувато роззирнулася, дістала з кишені звичайну шпильку. Обмацала замок на вхідних дверях.

– Баракло... – прошепотіла, встромила шпильку в замок: клац – і готово» (166).

Перший момент, що насторожує: звідки у баби Нати такі навички зламуння замків? Ця жінка відсиділа немалий термін за вбивство, яке, втім, можна зрозуміти, оскільки вона прагла врятувати себе й коханого чоловіка. Проте вона ніяк не була пов'язана зі злодійським ремеслом. Можливо, у в'язниці проводили такі майстер-класи? Що ж, баба Ната добре засвоїла матеріал.

Наступна картина: Мар'яна прокидається. У неї під головою подушка, бабця сьорбає чай. Увага – «розчухнуте вікно». Дівчина відключилася під впливом снодійного, значить, можна твердити, що часу минуло немало. Бабця легко відчинила замок, увійшла одразу. Отже, вона тут давно. І, насмілюся припустити, відчинила вікно негайно ж. Але «бабця онуку попід руки з кухні, де ще й досі газом тхнуло, вивела» (167). Я хочу знати: чому після тривалого провітрювання у кухні залишився запах газу? І ні, це не єдине запитання, яке хотілося поставити письменниці під час читання. Проте всі їх озвучувати було б надто довго.

Та найглобальнішу проблему все ж окреслю. Містична складова сюжету з прокляттям-спокутуванням приймається. За задумом авторки, позбутися прокляття можна, звернувшись до семи поколінь предків поіменно. Такий спосіб видається мені нецікавим, але нехай буде. Так ось, весь роман – про те, як ненависть ображеної жінки ламає долі всіх нащадків Яреми Дороша. Нарешті Кривошиїха повідомляє Мар'яні спосіб врятувати рід – вдало повторити спробу Яреми і пригадати-таки, назвати всіх своїх предків до сьомого коліна. Оскільки Кривошиїха знає історію Дорошевого роду, адже «прабабця моєї прабабці Яремі очі закрила» (356), то й її предки все це відали. Моє велике питання звучить так: чому ніхто з них досі не сповістив комусь із Яреминих нащадків, як можна врятуватися? Ці потомственні знахарки-відьми дотягнули аж до сьомого покоління. Було загублено багато життів. Але кого це хвилює? Аби вони були більш людяними, книжки ж не вийшло б.

Щоправда, наша література від цього прикрого факту не постраждала б.

KOVAL' Natalya Andriyivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
at the Department of Ukrainian Literature and comparative
studies Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: hakunata@gmail.com

*Одержано редакцією 22.01.2016
Прийнято до публікації 08.02.2016*

УДК 821.161.2

КЛИМЕНКО (СИНЬООК) Ганна Андріївна,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
української літератури та компаративістики
Черкаського національного університету імені Богдана
Хмельницького
e-mail: anna.syniook@gmail.com

З ДЖЕРЕЛЬЦЯ ВІЧНОЇ НАДІЇ ТА ВІРИ В БОГА

(неопублікована передмова до книги)

*Наржинська К. Весна і осінь мого життя / Катерина Наржинська. – Черкаси :
Видавець Ю. Чабаненко, 2015. – 94 с.*

З Катериною Володимирівною Наржинською я познайомилася порівняно недавно, тоді й перечитувала вперше її рукопис. Зріла, сива жінка, зморена роками й недугами, “скошена” нелегкими випробуваннями... Втім любов до Слова вона незмінно пронесла через усе своє життя, не втративши тяжиння до творчості. А душевні страждання й болі потребували виходу “назовні”. Доля мовби перевіряла Катерину Володимирівну на міцність, а разом із тим гартувалися волюнтаризм і стоїцизм. “Вершки хапать не звикла я – / до кореня дійти бажаю”. Либонь оце і є справжнім покликом Серця, Господнім обдаруванням, Сквородинівською ідеєю “сродної праці”, коли попри все й завдяки всьому відчуваєш нескасовне бажання творити.